

Nr 93.

Av herr **Wallén m. fl.**, *angående en betryggande reglering i lag av firmateckning för sparbank.*

Redan för flera år sedan var ifrågasatt, att sparbankernas firmateckning skulle regleras i enlighet med fimalagens bestämmelser, men förslaget, som dock förordats av lagrådet, upptogs icke när finansdepartementets d. v. chef, statsrådet Thorsson, 1922 framlade sina reformförslag rörande sparbankernas organisation och verksamhet. Anledningen härtill torde icke hava varit någon ovillighet från statsrådets sida, utan snarare det motstånd, som tanken då mötte framför allt inom vissa sparbankskretsar. Sedan dess har emellertid utvecklingen snarast visat ett ökat behov av sagda reform och motståndet synes även hava väsentligen minskats.

Numera framlidne professorn C. G. Björling i Lund — själv en intresserad sparbanksman — har också i ett för några år sedan hållet föredrag uttalat förhoppningen, att tiden skulle vara mogen för reformens genomförande, vilket bäst kunde och borde ske i en lugn tid, innan måhända yttre anledningar av särskild natur kunde göra genomförandet både nödvändigt och brådskande.

I detta föredrag framhöll professor Björling — efter en erinran om det rättsliga begreppet firmateckning såsom liktydigt med underskrift å handlingar med bindande verkan för firmans innehavare — att enligt sparbankslagen det riktigaste syntes vara att sparbanks firma tecknades av dess styrelse in corpore såsom sparbankens lagliga företrädare, men att sparbankerna ofta, medels ett bemyndigande till ordförande eller verkställande direktör att teckna firman, lämnat ifrån sig så stor makt, att det vore väl värt ett närmare begrundande, om förhållandet kunde anses lämpligt och väl grundat. Firmatecknaren hade nämligen därmed fått sparbankens väl och ve i sin hand och kunde draga ett streck över styrelsens olika beslut, tvinga fram värdepapper som hölles förvarade i bankens kassavalv och på ett par ögonblick rubba dess ekonomi, hur solid den än vore. Väl kunde ej firmatecknaren företaga sådana omstörtningar utan att själv utsättas för efterräkning. Men uppenbart vore, att för sparbanken betydde det något helt annat att erhålla ett ersättningskrav mot sin självrådige eller kanske rent av bedräglige förtroendeman än att kunna hindra hans fördärvbringande åtgärder. Detta sistnämnda läte sig emellertid icke göra blott genom att meddela honom, samtidigt med firmateckningsbemyndigandet, instruk-

tioner angående hans användning av bemyndigandet. Först när sparbanken lyckats styrka, att den person, till vilken firmatecknaren överlätit sparbankens värdepapper eller med vilken han eljest slutit något för sparbanken särdeles oförmånligt avtal, hade begripit, att firmatecknaren handlade i strid emot sparbanksstyrelsens förbud, först då bleve det för sparbanken möjligt att slippa stå vid vad firmatecknaren avtalat. För övrigt borde beaktas, att en firmatecknare ingalunda behövde, för att förplikta sparbanken, göra sig omaket att skriva under någon handling; en muntlig uppgörelse, ett telefonsamtal kunde ha samma verkan.

Om en sparbanksdirektör av sin styrelse begärde att få för sig utställd en fullmakt att på egen hand bevilja lån till obegränsade belopp, avyttra sparbankens samtliga obligationer, anställa tjänstemän och bestämma storleken av deras löner ävensom deras pensionsvillkor, hyra lokal för sparbankens huvud- och filialkontor, inköpa tomt för nybyggnad och avsluta entreprenadkontrakt om byggnadsarbeten — säkerligen skulle styrelsen vägra att utställa en dylik, ovanligt vittgående fullmakt. Men — *rätten att teckna sparbankens firma* inbegriper alla de uppräknade befogenheterna och mera därtill. En firmateckningsrätt kan naturligtvis begränsas; *det beror dock på bekantgörandet av begränsningarna, huruvida de skola få någon effekt.*

De för närvarande i verkligheten tillämpade firmateckningsreglerna äro, såsom i föredraget framhölls, växlande. Med begagnande av sin befogenhet jämlikt sparbankslagen — att själv eller genom ombud handla å sparbankens vägnar — hade de särskilda sparbankernas styrelser var på sitt sätt ordnat saken. Medan somliga styrelser inskränkt sig till att ge sin direktör bemyndigande att utkvittera postförsändelser och åteckna checker, hade andra utsett en eller två av sina ledamöter att — gemensamt resp. var för sig — teckna sparbankens firma i förekommande fall; åter andra styrelser hade uppställt särskilda regler för firmateckningen, allt eftersom fråga vore om vanliga löpande ärenden, såsom utkvittering av värdeförsändelser, påskrift å postremissväxlar o. d., eller om andra, mindre ofta förekommande rättshandlingar (uthyrning av lägenhet i sparbankens hus, uppgörande av entreprenadkontrakt m. m.). En särskilt ofta förekommande, beaktansvärd bestämmelse vore att underskrift å sparbankens vägnar aldrig finge verkställas av en ensam funktionär, utan städse skulle innehålla minst två namnteckningar — t. ex. direktörens och en kontrasignants eller två tjänstemäns.

För en var, som har att sluta avtal med en sparbank, är, såsom vidare i föredraget betonades, det rådande tillståndet besvärligt, då stora svårigheter i själva verket möta att få säker vetskap om vem eller vilka, som för tillfället hava sparbanksstyrelsens bemyndigande att handla. Än värre är, att för sparbankerna själva tillståndet innebär avsevärda faror. Då reglerna

för firmateckningen, såsom nyss erinrats, äro mycket olika i särskilda sparbanker och ofta ofullständiga i sin avfattning, i det de blott reglerade vissa vanligare fall och alls ej berörde de övriga, kan, om en sparbanksdirektör, med reglerad firmateckningsrätt av sådan begränsad räckvidd, gång efter annan skulle taga sig för att på egen hand underteckna handlingar för sparbanken, vilka han egentligen aldrig bemyndigats underteckna, och dylika handlingar sedan utan vidare finge gälla, liksom om de varit fullt riktiga, *därmed skapas en s. k. tyst fullmakt* för direktören, en fullmakt, vars gränser lätt nog kunna tänjas ut till sådan räckvidd, att följderna av dess framtida användning bli oöverskådliga.

En allmän reglering av firmateckningen måste därför anses angelägen. Det besvär och den kostnad, en sådan reglering möjligen skulle medföra, bör icke få avskräcka, när fördelarna i trygghetshänseende äro omisskännliga. Sverige torde vara det enda av de nordiska länderna, som lämnat firmateckningen fullständigt utanför den i övrigt ganska ingående lagregleringen av sparbanksväsendet. Det bör under sådana förhållanden ej anses innebära en överdriven noggrannhet, om även vårt land följde exemplet och förpliktigade sparbankerna att följa vissa allmänna regler i fråga om meddelandet av firmateckningsrätt och offentliggörandet av vad med avseende å denna rätt bestämts. Efterföljansvärd synes ock vara den danska och norska lagregeln, att firma för sparbank aldrig må tecknas av en ensam person, en regel, som många svenska sparbanker redan frivilligt uppställt.

I anslutning till dessa synpunkter hemställas,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och framläggande av de förslag, vartill utredningen må föranleda, om sådan ändring av gällande sparbankslag, att firmateckning för sparbank blir på betryggande sätt i lag reglerad.

Stockholm den 18 januari 1935.

T. V. Lundell.

V. Lundstedt.

Otto Wallén.

C. J. Ekman.
